

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ
2025 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

**для вступників на навчання за другим (магістерським) освітнім
рівнем спеціальності СЗ «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії (міжнародні відносини)»**

Схвалено Вченою радою
Факультету історії, політології
та міжнародних відносин,
протокол № 1/25 від 27 березня 2025 р.

Голова ради

Василь КАРПО

Чернівці 2025

Пояснювальна записка

Програму вступного випробування із спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (Міжнародні відносини)» розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти бакалавра з даної спеціальності. Підсумковий іспит зі спеціальності проводиться в тестовій формі.

Абітурієнт повинен продемонструвати знання щодо розуміння ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку міжнародних відносин, світової політики, зовнішньої політики окремих країн, діяльності міжнародних організацій.

Під час вступного випробування абітурієнт повинен продемонструвати здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу міжнародних відносин, світової політики, зовнішньої політики вміти правильно обирати відповіді на поставлені питання.

1. Проаналізуйте процес виникнення та становлення міжнародного права, розкрийте зміст його основних функцій на сучасному етапі.
2. Проаналізуйте склад, функції та принципи діяльності дипломатичних представництв.
3. Визначте та проаналізуйте класифікацію міжнародних організацій.
4. Охарактеризуйте правове положення біженців, вимушених переселенців і переміщених осіб.
5. Розкрийте зміст принципів, які стосуються підтримання міжнародного миру і безпеки.
6. Визначте доцільність реформування діяльності ООН в умовах кризи сучасних міжнародних відносин.
7. Розкрийте зміст принципів, які пов'язані з міжнародним співробітництвом держав.
8. Охарактеризуйте види міжнародно-правового визнання у відповідності з міжнародним правом.
9. Проаналізуйте процес дії договорів, їх застосування та тлумачення. Розкрийте зміст понять: «денонсація», «депозитарій», «джентльменська угода», «міжнародний договір».
10. Охарактеризуйте напрямки діяльності багатостороннього та загального багатостороннього договорів; відкритого і закритого міжнародного договорів.
11. Розкрийте зміст понять: «міжнародна організація», «міжнародна міжурядова організація», «міжнародна неурядова організація». Їх правовий статус у системі міжнародних відносин.
12. Охарактеризуйте зміст поняття та структуру права Європейського

Союзу і передумови його виникнення.

13. Проаналізуйте роль Європейського Союзу у правовому регулюванні європейських інтеграційних процесів.
14. Дайте характеристику Віденській конвенції про дипломатичні зносини від 1961 р. та Віденській конвенції про консульські зносини від 1963 р.
15. Розкрийте зміст поняття та види правонаступництва держав у міжнародному праві.
16. Визначте діяльність Дуаена дипломатичного корпусу та його статусу в країні перебування.
17. Охарактеризуйте діяльність основних інституцій Європейського Союзу в умовах російської військової агресії в Україні.
18. Визначте етапи створення Ради з безпеки і співробітництва в Європі. Визначте основні напрямки діяльності ОБСЄ.
19. Охарактеризуйте основні цілі та напрямки діяльності НАТО в контексті російсько-української війни.
20. Класифікуйте дипломатичні привілеї та імунітети згідно Віденської конвенції про дипломатичні зносини.
21. Визначте основні напрямки діяльності української дипломатії в умовах війни РФ проти України у контексті міжнародного права.
22. Охарактеризуйте відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння відповідно до міжнародного права.
23. Розкрийте сутність міжнародних відносин як суспільного явища та основні підходи до його розуміння.
24. Розкрийте сутність цивілізаційного підходу. Назвіть основні цивілізаційні теорії.
25. Опишіть державоцентричну (статиську) та транснаціональну моделі МВ. Дайте їм порівняльний аналіз.
26. Розкрийте зміст поняття «зовнішньополітичні відносини». Поясніть як співвідносяться світова політика та зовнішні політики держав.
27. Назвіть та охарактеризуйте типи зовнішньої політики. Опишіть стани світової політики.
28. Розкрийте внутрішню природу конфлікту у МВ. Поясніть генезу конфлікту та назвіть його фази. Класифікуйте міжнародні конфлікти.
29. Перерахуйте основні загрози сучасній міжнародній безпеці. Опишіть сучасні механізми підтримання міжнародної безпеки.
30. Розкрийте зміст концепції «зіткнення цивілізацій» Самюеля Хантінгтона.
31. Проаналізуйте зміст понять «тероризм», «державний тероризм» та «терористична організація» у контексті сучасних МВ.

32. Розкрийте суть поняття «могутність» як параметр учасників МВ. Перелічіть головні фактори «могутності» держав.
33. Розкрийте періодизацію та провідні теоретико-методологічні аспекти історії міжнародних відносин.
34. Охарактеризуйте причини та перебіг Тридцятилітньої війни. Вестфальський мир.
35. Розкрийте головні тенденції розвитку міжнародних відносин періоду Вестфальської системи міжнародних відносин.
36. Охарактеризуйте розвиток міжнародних відносин в Європі у добу наполеонівських війн. Віденський конгрес та його рішення.
37. Проаналізуйте причини кризи та розвалу Віденської системи міжнародних відносин. Міжнародні відносини в світі кінця 1850-х – початку 1870-х рр.
38. Розкрийте головні тенденції розвитку міжнародних відносин останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.
39. Охарактеризуйте перебіг міжнародно-політичних процесів під час Першої світової війни.
40. Охарактеризуйте розвиток міжнародно-політичних процесів в умовах російсько-української війни.
41. Охарактеризуйте міжнародні відносини в Європі по завершенні Першої світової війни.
42. Охарактеризуйте становлення Версальської системи міжнародних відносин.
43. Охарактеризуйте становлення Вашингтонської системи міжнародних відносин.
44. Охарактеризуйте основні тенденції розвитку міжнародних відносин у міжвоєнне двадцятиліття.
45. Охарактеризуйте міжнародно-політичні відносини у 1936-1939 рр. Формування блоків держав.
46. Проаналізуйте зовнішню політику СРСР у контексті кризи Версальської системи.
47. Проаналізуйте розвиток міжнародних відносин у першій половині Другої світової війни (1939-1943).
48. Проаналізуйте розвиток міжнародних відносин на завершальних етапах Другої світової війни (1943-1945).
49. Проаналізуйте американо-радянські відносини та міжнародно-політичні процеси в Європі на початку «Холодної війни» (1945-1949 рр.).
50. Проаналізуйте американо-радянські відносини та міжнародно-політичні процеси в Європі у 1949-1955 рр.

51. Проаналізуйте перебіг «Холодної війни» у 1955-1962 рр.
52. Проаналізуйте перебіг «Холодної війни» в середині 1960-х – на початку 1970-х рр.
53. Охарактеризуйте період радянсько-американської міжнародно-політичної розрядки (поч. – кін. 1970-х рр.).
54. Охарактеризуйте політичні відносини СРСР і США у 1979-1991 рр. Розпад «соціалістичного табору» та завершення «Холодної війни».
55. Розкрийте передумови та проаналізуйте розвиток інтеграційних процесів в Європі (кінець 1940-х – початок 1990-х рр.).
56. Проаналізуйте міжнародно-політичну боротьбу з проблем європейської безпеки і роззброєння у 1970-х – 1990-х рр.
57. Охарактеризуйте міжнародно-політичні процеси в Центральній-Східній Європі в середині 1940-х – кінці 1980-х рр. Система міжнародних відносин «нового типу».
58. Розкрийте основні проблеми міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході в 1940-х – на початку 2000-х рр.
59. Проаналізуйте зовнішню політику Київської Русі.
60. Розкрийте особливості зовнішньої політики Галицько-Волинської держави.
61. Проаналізуйте литовсько-польський період у зовнішній політиці українських земель.
62. Проаналізуйте зовнішню політику Війська Запорозького та Гетьманщини.
63. Розкрийте процес вирішення питання про українську державність під час та після Першої світової війни.
64. Охарактеризуйте суть питання про українську державність під час Другої світової війни.
65. Проаналізуйте особливості зовнішньополітичної діяльності УРСР.
66. Проаналізуйте сучасну зовнішню і безпекову політику незалежної України у контексті пошуку інтеграційних орієнтирів.
67. Проаналізуйте особливості політики європейської інтеграції України.
68. Проаналізуйте особливості політики євроатлантичної інтеграції України.
69. Проаналізуйте характер та основні напрями формування україно-російських відносин (1991-2014 рр.).
70. Охарактеризуйте україно-російські відносини з 2014 р. Позиція світового співтовариства щодо сучасної воєнної агресії РФ проти України.
71. Проаналізуйте характер та основні напрями україно-американських відносин в умовах російської збройної агресії.
72. Проаналізуйте політику України у країнах Сходу.

73. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції в постбіполярний період та російсько-української війни.
74. Охарактеризуйте зовнішню політику Німеччини в постбіполярний період та російсько-української війни.
75. Охарактеризуйте зовнішню політику Великої Британії в постбіполярний період та російсько-української війни.
76. Охарактеризуйте основні напрями діяльності країн Великої Сімки.
77. Проаналізуйте зовнішню політику США у першій половині XX-го століття.
78. Проаналізуйте зовнішню політику США періоду «холодної війни».
79. Виявіть особливості зовнішньої політики США після завершення «холодної війни».
80. Охарактеризуйте зовнішню політику США постбіполярного періоду та російсько-української війни.
81. Проаналізуйте зовнішню політику Канади початку XXI ст. Розкрийте характер та особливості канадсько-українських відносин в умовах російської збройної агресії.
82. Проаналізуйте динаміку розвитку трансатлантичних відносин.
83. Проаналізуйте відносини США та з Китаєм на сучасному етапі.
84. Визначте напрями зовнішньої політики Китаю в умовах воєнної агресії РФ в Україні.
85. Розкрийте характер та особливості американо-українських відносин в умовах російської збройної агресії.
86. Особливості розвитку міждержавних відносин в Латинській Америці у другій половині XX – на початку XXI ст.
87. Особливості розвитку міждержавних відносин в Африці у другій половині XX – на початку XXI ст.
88. Особливості розвитку міждержавних відносин в Ісламському світі у другій половині XX – на початку XXI ст.
89. Особливості розвитку міждержавних відносин на пострадянському просторі з 1991 р.
90. Особливості розвитку міждержавних відносин у південній, південно-східній та східній Азії у другій половині XX – на початку XXI ст.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Балабанов К.В., Трофименко М.В. Дипломатична та консульська служба: підручник для студентів ВНЗ. Донецьк, 2013. 432 с.
2. Кравченко Н.Б. Гібридна війна Росії проти України (1991-2021 рр.). Монографія. Київ: НУБіП України, 2022.
3. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія. К.: Вадекс, 2020. 524 с.
4. Історія міжнародних відносин: підруч. / І. В. Алексєєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
5. Європейський союз: вчора, сьогодні, завтра: навч. посібник / уклад. Ю.Макар, В.Бурдяк, В.Макар, В.Семенко. Чернівці: Чернівець. нац. Ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
6. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. Чернівці: Книги ХХІ, 2019. 272 с.
7. Мадісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. К.: Либідь, 2003. 176 с.
8. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. К.: ЦНЛ, 2006. 224 с.
9. Міжнародні відносини та світова політика / Підручник. Кер. авт. колективу В.Ю. Крушинський; за ред. В.А.Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
10. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
11. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. О.С. Кучика. К.: Знання, 2005.
12. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, З. Кутайні. К.: ЦУЛ, 2007. 440 с.
13. Основи теорії міжнародних відносин. Навчальний посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 244 с.
14. Рижков М.М., Белоусова Н.Б. Інформаційне забезпечення прогнозно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах: Підручник. К.: Центр вільної преси, 2009. 204 с.

15. Скоропад І.С. Країнознавство. Навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2006. 355 с.
16. Україна в міжнародних організаціях. Навч. посібник /Авт. колектив: Макар Ю., Гдичинський Б., Макар В., Попик С., Ротар Н. Чернівці: Прут, 2009.
17. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник. Київ, 2001.

Додаткова література:

18. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. К.: Стилос, 2005.
19. Барановський М.О., Дмитренко О.Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин, 2001.
20. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посібник. Чернівці, 2004. 384 с.
21. Жук П. та ін. Етнополітична карта світу ХХІ ст. Методичний і предметний коментарі / Авт.: П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. Тернопіль, 2000.
22. Клець В.К. Країнознавство. Дніпропетровськ, 1998.
23. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія країн Америки: Навч. посібник. Л., 1999.
24. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини. К.: Наша культура і наука, 2002. 452 с.
25. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863 с
26. Панов А.В. Основи країнознавства (Європа): Навч. посібник. Ужгород, 1999. 169 с.
27. Піпченко Н.О. Європейські комунікації. К. : ВАДЕКС, 2021. 136 с.
28. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А.С. Філіпенко, В.С.Будкін, А.С. Гальчинський та ін. К., 2002. 470 с.
29. Шаблій О. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Л., 2001.
30. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К.: Логос, 2003. 631 с.
31. Костенко Ю. Історія ядерного роззброєння України. К.: Ярославів Вал, 2015. 464 с.
32. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки: монографія

/Колектив авторів, за заг.ред. І.М. Ковалю, О.І. Брусиловської Одеса:
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 412 с.

33. Демократія: від теорії до практики. Підручник з курсу. Видання друге,
доповнене: Copyright, 2019. 285 с.

Критерії оцінювання

знань абітурієнтів під час проведення комплексного фахового іспиту з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій для вступу на факультет історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ для здобуття освітнього ступеня «Магістр» спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (Міжнародні відносини)»

Комплексний фаховий іспит для вступу на факультет історії, політології та міжнародних відносин для здобуття освітнього ступеня «Магістр» спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» проводиться у вигляді тестування.

Зміст тестових завдань комплексного фахового іспиту відповідає програмам дисциплін відповідних освітніх програм підготовки фахівців на базі ступеня вищої освіти «Бакалавр». Абітурієнт на фаховому вступному іспиті повинен вказати вірні відповіді на поставлені запитання шляхом зазначення одного варіанту відповіді серед наведених, який він вважає вірним. У кожному тестовому завданні серед запропонованих варіантів відповідей вірним є тільки один. Оцінювання результатів фахового вступного іспиту проводиться за 200-бальною шкалою, для того, щоб узгодити оцінювання абітурієнта із ЗНО.

Завдання вважається виконаним, якщо учасник вступного іспиту вибрав і позначив відповідь у бланку відповідей.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюють в 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник, правильно виконавши всі завдання – 200 балів.